

Dansk som andetsprog i folkeskolen

Kitte Søndergård Kristensen

Folkeskolelærer, fag.pæd. konsulent og timelærer ved Danmarks Lærerhøjskole i Århus.

Siden 1984 har undervisningen af tosprogede elever i folkeskolen hvilet på det lovgrundlag, der kommer til udtryk i *„Bekendtgørelse af 20. november 1984 om undervisning af fremmedsprogede elever“* og den dertil knyttede organisatoriske og pædagogiske vejledning.

Bekendtgørelsens § 8 og § 11 omtaler *„Den særlig tilrettelagte undervisning i dansk“* for elever, hvis danskkundskaber ikke er tilstrækkelige til at de kan følge undervisningen i en dansk klasse, og om denne danskundervisning hedder det bl.a. i § 15 *„Undervisning efter reglerne i § 8 og § 11 varetages af lærere, der gennem særlig uddannelse har kvalificeret sig hertil“* og *„Den særlige støtte til børnehaveklassebørn i henhold til § 8 stk. 1, nr. 1 kan desuden varetages af børnehaveklasseledere, der har kvalificeret sig hertil.“*

I erkendelse af, at der på dette tidspunkt (1984) ikke var nogen særlig uddannelse er der tilføjet i § 18 stk. 2. *„Uanset § 15, stk. 1, kan undervisningen indtil videre varetages af lærere uden særlig uddannelse, hvis de forpligter sig til at gennemgå de kurser, der måtte blive tilbudt dem“*

I kommentarerne til § 15 redegøres der for, hvilken uddannelse (kurser) lærerne bør søge for at kunne varetage undervisningen. Det er nemlig kurser der *„både omfatter tilrettelæggelsen af danskundervisningen og problemer i forbindelse med forståelse af disse elevers kulturbaggrund.“* Der peges på kurser tilrettelagt af Danmarks Lærerhøjskole, undervisningsministeriet, amtscentraler og de kommunale skolevæsener. Søgningen til disse kurser er meget stor, hvilket siger noget om behovet for efteruddannelse.

Der er indtil videre ikke etableret en egentlig efteruddannelse af folkeskolelærere og børnehaveklasselærere, og undervisningen i dansk som andetsprog varetages derfor af lærere med meget uensartede eller slet ingen forudsætninger for denne undervisningsopgave.

Læreruddannelsen

Hvad angår nyuddannede lærere og lærerstuderende er situationen ikke meget anderledes. I den nuværende bekendtgørelse for læreruddannelsen er de tosprogede elever nævnt under faget dansk med formuleringer som: De studerende skal *„styrke deres viden og bevidsthed om sprogets opbygning, brug og funktion med henblik på lærerens rolle som sproglig vejleder og underviser for danske og fremmedsprogede børn“* (dansk 1. del) og *„Udvikle deres beredskab og strategier som sproglige undervisere og vejledere på grundlag af viden om børns sproglige udvikling, herunder kendskab til fremmedsprogede børns særlige undervisningsbehov“* (dansk 2. del). Som det fremgår vil det i høj grad være op til den enkelte seminarielærer at afgøre hvor højt dette område skal prioriteres.

Ny status

Med udsendelsen af det nye Faghæfte *„Dansk som andetsprog“*, som indeholder formål, centrale kundskabs- og færdighedsområder og læseplan, er dansk som andetsprog nu *„officielt“* anerkendt som et fagområde, hvilket - for mig at se - giver det en helt ny status, som stiller krav til lærernes kvalifikationer, hvad angår teoretisk viden om

andetsprogstilegnelse og viden om elevernes sproglige og kulturelle baggrund.

I følge 'Centrale kundskabs- og færdighedsområder' skal der tages udgangspunkt i elevernes sproglige forudsætninger. Dette gøres formodentlig bedst af lærere, der har kendskab til begge sprog, så derfor kan man ønske, at der i årene fremover vil være mange tosprogede, som ønsker at tage en dansk læreruddannelse, så de derved kan kvalificere sig til også at undervise i dansk som andetsprog.

Den 9. maj 1996 vedtog Folketinget en ændring af folkeskoleloven, således at der nu gives mulighed for at arbejde med sprogstimulering af tosprogede småbørn i folkeskoleregi. Kvalifikationskrav til de pædagoger og børnehaveklasselærere, der skal varetage denne opgave, vil blive udmøntet i en ny vejledning, men i *„Bemærkninger til lovforslaget“* peges der på, at ansættelse af tosprogede pædagoger og medhjælpere vil kunne fremme børnenes indlæring af dansk.

Efteruddannelse

Som en konsekvens af de nye vejledninger arbejdes der i lærerhøjskoleregi på at udvikle en egentlig forskningsbaseret efteruddannelse af lærere, der arbejder med tosprogede elever. Vi forestiller os et modulopbygget kursus bestående af :

- et kulturelt-samfundsfagligt modul
- et sprogpedagogisk modul
- et psykologisk modul med størst timetal på det sprogpedagogiske modul.

Desuden vil der blive etableret et kursustilbud til de pædagoger og børnehaveklasselærere, der skal arbejde med sprogstimulering af tosprogede småbørn.

Litteratur

Bekendtgørelse af 20. november 1984 om undervisning af fremmedsprogede elever i folkeskolen. Kbh.: Direktoratet for Folkeskolen, seminarier m.v. 1984. 47 s.

Bekendtgørelse om uddannelse af lærere til folkeskolen. Kbh.: Schultz, 1992. 30 s. Undervis-

nings- og Forskningsministeriets bekendtgørelse nr. 261 af 15. april 1992.

Bemærkninger til Lovforslaget (Lovforslag L 147).

Dansk som andetsprog. Kbh.: Undervisningsministeriet, Folkeskoleafdelingen, 1995. 39 s. (Faghæfte; 19).

Formål og centrale kundskabs- og færdighedssområder - folkeskolens fag. Kbh.: Undervisningsministeriet, 1994. 120 s.

Lov om ændring af lov om folkeskolen. (Indsats for tosprogede børn, regelsamling m.v.) vedtaget 9. maj 1966. (Til lovforslag nr. L 147).

ÆNDRINGER I LYSET AF DEN EUROPÆISKE INTEGRATIONS PROCES

„Sproglærerens rolle kunne blive at rejse til andre europæiske lande med eleverne og tilegne sig fælles oplevelser og erfaringer, og således konkret medvirke til større international forståelse. Desværre tror jeg ikke økonomien rækker.“

ÆNDRINGER I LYSET AF DEN EUROPÆISKE INTEGRATIONS PROCES

„Med et stedse tættere Europa, vil et større samarbejde de enkelte sproglærere imellem sikkert være relevant. Det ville nok kunne give eleverne et bedre - mere nuanceret - billede af det nye Europa.“

ÆNDRINGER I LYSET AF DEN EUROPÆISKE INTEGRATIONS PROCES

„Vi er 1. trin i en flertrinsraket. Den dybere forståelse for et andet land og dets kultur er i høj grad personlige kontakter - derfor er sproglig indlæring en forudsætning.
Med forståelse kommer forhåbentlig tolerance, accept og respekt.“